

DONACION
COMERCIAL

א דין תורה מיט א קלאייז

שר אל רוביין

Ciudad de
Buenos Aires
Argentina
Avda. Presidente
J. Domingo Perón 467
Buenos Aires
Argentina

Avda. Presidente
J. Domingo Perón 467
Buenos Aires
Argentina

פארלאג
קלטורי לינע
ביאלושטראק.

דרכווערי אירטקן, ביאלייסטאך.

געהילגט בעזילען

ערגעץ אין א חבואה-פעעלד, ניט וויזט פון א נאלדרענעט
פֿרוֹלְמַנָּאָרְטָן אָנוּ א גַּעֲשֵׁלְיַינְגָּלֶט טִיכְלָט מִיטָּגְנָעַ בְּרַעֲנָעַם האָט
וֵיך שְׂטִיל אָנוּ גְּלוּקָלָאָךְ גַּעֲלָעֶט אַפְּכְּבוֹרִיגָּעַ מִיזְוָן-טְשָׁפָחָה.
די טְשָׁפָחָה אוּ גַּעֲיוּן נִיטָּקִין גְּרוּיִים, נִיטָּחוּ אַלְעָאוּ-
מִינְגָּעַ, שְׁבַּנְיְשָׁעַ מְשָׁפָחָה, וּוְעַלְכָּעַ הַאֲבָן גַּעֲצִילָט אַסְקָּה צַעֲנָדָלִי.
גַּעַר מִיטְגְּלִירְעָד: עַי אַיְוָן סְקָּה-הַכְּלָל בְּאַשְׁתָּאָנָעָן פָּוּן אַפְּאָטָעָר, וּוְאָסָם
חָאָט גַּעַהְיִצְן רְבִי מִיזְוִילִישַׁ-נָאָוְשָׁמְעָקָר, פָּוּן אַמְּאָמָעָן, וּוְאָסָם אַיְדָר
נָאָטָעָן אַיְוָן גַּעֲיוּן מִיזְוִילִיבָּעַ שָׁאָרְפָּצִיְינָדָל. אָנוּ אַמְּעַטְעָרָל, אַ
בָּתְחִידְקָע, מִזְוּלָעַ-סָּאוּלָעַ, שְׁרַעַטְעַלָּעַ-בְּרַעַקְעַלָּעַ, טִיטָן לְאָנָגָן
עַקְעַלָּעַ.

מִיזְוִילִיבָּעַ שָׁאָרְפָּצִיְינָדָל האָט אָפְּלוּוּ פְּרִוְהָעָר גַּעַהְיָאָט אַרְיָעָן.
גַּעַבְרָאָט אַיְדָר מָאָן רַי, מִיזְוִילִישַׁ-נָאָוְשָׁמְעָקָר מַעַר קִינְדָּעָר, עַי
הָאָט אַיְסָמְגָעָן גַּעַבְוִירָן דַּי גַּרְעַסְטָעַ צָאָל קִינְדָּעָרָלָאָךְ, חָאָס אַסְיָוָן
קָאָז גַּעַבְוִירָן, נָגָנָצָע 21 קְלִינְינְקָעַ מִיזְוּלָאָךְ. עַי אַיְלָעָמָעָן אַיְוָן
אַבָּעָר נִיט באַשְׁעָרָט גַּעֲווּן אוֹ אַוְיסְלָעָפָן דַּי יָאָרָן. אַסְקָּה צַעַ-עַן

ארײַנְגָּנְגָּעְפָּאַלְן אַנְּן דֵּי לאָפְּעַס פָּוֹן דֵּי פָּאַרְשִׁיְּרֶאָצְּ: עַ מְפִזּוּ=שׂוֹנָאִים:
וַאֲנְדָּעָר=קָעָץ, קְרָאָהָעָן, סְאוּוּס אַוּן הַינְּטָן; אַסְּקָד וַיְינְגַּעַן אַלְיָוּן
אוֹיְסְגָּעְשְׁתָּאַרְבָּן פָּזָן פָּאַרְשִׁיְּרֶעֶנְעָךְ קְרָאָנְקָהִיטָּן. גַּעֲבָלִיבָן אַוּן נָאָר דֵּי
קְלִיאָנָעָךְ, אַיְזָן-אַיְנָצִיגָּעָךְ מַיוּעָלָעָ-מַאוּעָלָעָ, שְׁרָעַטְעַלָּעָ-בְּרָעַקְעַלָּעָ, מִיטָּן
לְאַגְּנָעָ עַקְעַלָּעָ.

אוֹן דֵּי בַּת יְחִידָקָעָ אַוּן גַּעַוּעַן דֵּי טְרִיוּיסְטָ פָּוֹן אַירָעָ עַלְ—
טָעָרָן.

הָאָט דֵּי דָּאַיְנָעָ מְשָׁפָהָה גַּעַשְׁטָט אַיְבָעָר דָּעָר גַּאנְצָעָר
אַרְוָמִינְגָּעָר מִיּוֹן-גַּעַמְיִינְדָּעָ מִיט אַיְרָהָדָת-פְּנִים, יְחוּס אַוּן רַיְבְּקִיטָּט.
סְפִּי רָ' מִיּוֹלִישָּׁ נְאֹוּשְׁמָעָקָעָר אַוּן זַיְנָן וַיְיַבְּגָעָ מִיּוֹלִיבָעָ
שַׁאֲרָפְּצִיעַנְדָּל, סְפִּי זַיְעָר טַעַכְטָעָרל מַיוּעָלָעָ-מַאוּעָלָעָ, שְׁרָעַטְעַלָּעָ-
בְּרָעַקְעַלָּעָ, מִיטָּן לְאַגְּנָעָ עַקְעַלָּעָ, הָאָבָן וַיְיַקְּרָבָ אַיְמָגָעָצִיבָנָט
וַיְיַעַר שְׁיַיְנָעָם אוֹיְסָעָן. דָּעָר טָاطָטָע אַוּן דֵּי מַאְטָעָהָאָבָן פָּאַרְמָאָגָט
שַׁאֲרָפָעָ בְּקָרְדָּעָלָאָךְ, גְּרוֹזָי-שַׁוְּאָרְצָעָ אַוְיָגָעָלָאָךְ, טְבִּיה-אוֹיְסָנָעָ-
בְּוַיְגָעָנָעָ, מִיט שְׁוַיְמָעָרָעָהָאָר בְּאַרְדָּעָקָטָעָ אַוְיָעָרָן, לְאַגְּנָעָ, דִּינָּעָ וַיְיַיְּ-
דָּעָלָאָה, קְלִיאָנָעָ פִּסְעָלָאָךְ מִיטָּן דִּינָּעָ, אַיְדָאָלָעָ, פִּינְגָּה-פִּינְגָּנָעָ-
דִּינָּעָ לְאַפְּקָעָם אַוּן קוֹרָאָצָעָ בְּכֻעָ פּוֹטְעַרְפָּעַלְלָאָךְ. זַיְן וַיְיַגְּעַן גַּעַ-
וַיְעַן זַיְעָר סְפִּי מִיט דָּעָר דָּרְזִין-פָּאַרְבִּוְגִּיקִיט שָׂוֹן זַיְעָרָעָ קָרְבָּעָרָ-
לְאַךְ: דָּעָר אַוְבָּעָרְשָׁטָעָר טְיִיל—פָּוֹן גַּעַלְבָּלָאָךְ-אַשְׁ-קָאָלִיר אַוּן
דָּעָר אַגְּנָטָעָר שְׁטָעָר מִיטָּן דֵּי פִּינְסָלָאָךְ—חוּוִים אַוּן קָלָאָר, וַיְיַיְּ-
סְפִּי מַיוּעָלָעָ-מַאוּעָלָעָ, שְׁרָעַטְעַלָּעָ-בְּרָעַקְעַלָּעָ, מִיטָּן לְאַגְּנָעָ עַקְעַלָּעָ,

איו גליק נאכן געפערין ווערן געווען קליען, ווי א. מאיזשיקל,
אינגעאנצן נאקסט און כמעט דורךיכטונג. נאר וי האט זיך ווישר
ניך, מיטש צו באוואונדרען, ווי גוך אנטווקלט. איד גובע אנט-
וילוונג האט אידע עלאטערן פארגענין פארשאפט און א ביסל
געטאמט פארגעסן זעיר טרייער נאך די פאלאלארענע איבעריגע
קינדערלאך. אינגעאנצן און אכט מען איו מיזעלע-מאועלע פון
א רווייטה פארזעהעניש גאנץ חים געווארן. צו צויז וואכן האט
זע אונגעהייבן זעהן און און דריי וואכן האט זע שווין געהאט
די גרויס פון א אמתהע מיזו, כמעט דעם וואוקם פון איר מאטען
און און שווין אויף דער פרײַער וועלט ארוייס. טיעעלע-מאועלע
וואלט אפלו צו דריי וואכן אוועק נאך שפיז אלטען. נאר איר
מאטען, טיזוליכע-שאָרְפְּצִינְדֶּל, האט טורא געהאט, איד מיזעלע.
מאועלע, זאל, חלייה, ניט אַרְתִּינְפָּלֵן אין די לאָפעט פון
די שרעקלאכע מיזו-שינהאם. פֿלְעָנְטַן זי איר אונגעטען און טויל
און צוירק אין נאָרָע אַרְתִּינְמָעָן.

א. חויז ווישר שינקייט האט נאך אבער די קליענע משפחה
פון גרויסן יהים געשטאמט. רבוי טיזוּנִיש-נאָוְשְׁעָקָעָר איז גע-
וואקסן פון ווישר א. השובע פָּאַמְּלִיעַ, וואס איז געווען אַיְנָנְגָעָ-
טונגקט אין גרויה, זייןע עלאטער-עלאטער-ויזידעם אין די פָּאַרְצִי-
טינע דורות, ווי ס'איו געווען פארשידבן און גרויסן מיזו-פְּנָקְסָם
האָבָן געהרט צו די באָוְוִיסְטָע שטארקע-פאָסְקָעָם, אַושׁ פּוֹן

אינדריע און פערסיך. דאס האבן זיין טאקו פאר די ערשותע פאר לאנגע
ים-גסיעות זיך גענטטען און, זיין אמתהע מאטראָסן, איבערנצעו או-
מען די גראָסטע טייכן. זיך האבן דאן געטראָגן דעם נאָסטען
קאספּוישׁע טיזו". פאר זיך האבן ניט נאָר די איבעריגע טיזו,
נאָר אַפְּלוֹ זיך קאָז געאַיזערטּם. דאס האבן זיך זיך געקענט ער-
לויָבָן אַין מיטן העלָן טאג מיט ווּערעַ קִינְדֶּשֶׁרְלָך אַין פֿערְדָּלָך
שפּוּלָן אַין דוקא איבערן טיך, האַלטְמָדִינָה אַיְנָעַ די אַנְדְּרָע מיט
די צִינְדָּלָך פָּאָר די עַקְלָאָך.

ר' טִיוֹלִישׁ נָאוֹשְׁטָקָעָרָם פָּאָטָעָר אַון וַיְדָע זַיְנָעַן כִּמָּה
וכמה דורות געווֹעַן די שענסטע בעלי-בְּהִים אַין דַּעַד גַּעֲטִינְדָּע.
טיט זיך פְּלָעֵן זיך אלָעַטְיִי עַזְוֹת הַאלְּטָן. ווֹעֵן סְפְּלָעֵנטָם אַמְּאָל
זַיְן אַ סְבָּסּוֹךְ צְוִילִיב אַ חְלוֹקָה מִיטְ גַּעֲפּוֹנְעָנָעַ קָעְרָנְדָּלָך, אַדְעָר אָו
מְפְּלָעֵנטָזִיך נִיטְ קָעְנָעַן אַיְנְטִילָן מִיטְ דַּיְזָעַק מַעַל, ווֹאָסְ מְפְּלָעֵנטָם
אַרוֹיסְקְּרִינְגָּן פְּזִין אַ דּוֹרְכְּגָעַלְעַכְּעַרְטָן זַאַק אַיְיָן נָאָנָטָן ווּינְטָ-
מִיל,—פְּלָעֵנטָשׂוֹן זַיְן אַ חֻקָּה, אוּ ר' טִיוֹלִישׁ נָאוֹשְׁטָקָעָרָם
טאָטָעָר אַון וַיְדָע דָּאָרְפָּן די דִּין-תּוֹרָה פְּסָקָנָעַן.

אַין אַ שְׁלַטְעַ-זִיְדָע הַאָטְטָרָם רַבִּי טִיוֹלִישׁ-נָאוֹשְׁטָקָעָר גַּעֲהָאָט
נאָר אַפְּאָרָם. מִיטְ אַים הַאָטְטָרָם זַיְקָן גְּרוּוֹסָנָהָלָטָן די נָאָנְצָע גַּעַ-
מִינְדָּע אַון דְּעַרְצִילָּטָן נָאָךְ עַד-חַיּוֹם ווּקְגַּן אַים נְסִים וּנְפָלָאותָ.
דָּאָס אַיְוֹ גַּעֲיוֹעַן דַּעַר בָּאוֹוֹסְטָעָר רַבִּי שְׁטָחוֹר אַלְיָין, ווּאָל-
כָּעָר הַאָטְטָרָם זַיְקָן אַוְיְסְגַּעְצִיכְבָּנָט מִיטְ זַיְן שְׁטָאַרְקִיָּט. נָאָךְ הַיְנָטָם,

דערצ'ילט טען, ווי אווי ער האט אמאָל, אַרְתִּינְקָאַלְנְדִּינְג אָוּן די
לאָפָעַס פֿוֹן וַיֵּן בְּלוֹט-שׁוֹנוֹא, דַּעַר קָאָז, זַיְךְ נִיט אָונְטָעְרָגָעָבָן
אוּן האָט, אַנְכָּאָפָנְדִּינְג דַּעַר קָאָז פְּאָרוֹן עַק מִיאָ וַיַּגַּע שָׁאָרְטָע צִיָּן,
אַ שְׁטִיק צְפָט אַרְוָמָנָעָשְׁלָעָפֶט אַרְוָם אוּן אַרְוָם אָוּן גַּעֲדָרִיט זַיְךְ
מיַט אַיר אָוּן אַ קָּרְעָחָאָה, בְּיוֹ וַיַּגְּעַן עַי אָוּן קוּיָם מִיטָּרָע
נְשָׂהָה אַנְטָלָאָפָן. דָּאָם אָוּן דַּעַר וַעֲלָבָעָר רְבִי שְׁטָחוֹר, וְזָאָס הַחָטָט
אַמְּאָל גַּעֲגָבָן אָן עַזָּה אַנְצָוָתָאָן אַ גַּלְעָקָל בַּעַר קָאָז, וַעֲלָבָעָר
פְּלָעַנְטָמָן אַנְפִּירָן שְׁטָעַנְדִּינְג מִיטָּרָע מִיאָ-יַאָדָן אַרְיָף די פְּצָלָר-
פְּרוֹכְּטָן, אַוְיָף די בָּאַטְעַמְּטָע בְּרוּוֹט אָוּן אַרְבָּעַס.

אוּיךְ דַּעְרַצְיַילַט מַעַן, ווי אווי ר', שְׁטָחוֹר האָט אַמְּאָל גַּעַן.
דַּאַטְעַוּעַט די גַּאנְצָע מִיּוֹלִישָׁע גַּעֲמִינְדָּע. עַס האָט דַּאַטְאַלְסָט
גַּעֲמַרְאָפָן בַּיְיָ זַי אַוְמָגְלִיק. עַס האָפָן זַיְךְ בַּאֲחוֹנוֹן צַו פְּנַיְל בְּלוֹט
טִינְעַ שְׁוֹנוֹאָס: קְרָאָהָזָן אָוּן סָאוּסָם. בַּיְיָ דִין מִיאָ אָוּן דָּאָק אַ טְּנָהָג
אוּן אַ צִּימָט פֿוֹן אַ סְכָנָה פְּאַרְלָאָזָן זַיְךְ עַרְטָאָר. האָפָן
זַיְךְ אוּיךְ דַּאַטְאַלְסָט אַוְעַקְגַּעַלְאָזָן אָוּן גַּלְוָת. האָט זַיְךְ גַּעֲפִינְרָט
אוּן די וּעַג גַּעֲוָוָיָן ר', מִיּוֹלִישָׁס עַלְטָעָר-וַיְדָע, רְבִי שְׁטָחוֹר,
וּעַן די סְכָנָה אָוּן אַרְיבָּאָר, האָט עַר זַיְךְ צְרוּיק גַּעֲבָרָאָכָט בְּשָׁלוֹט
אַהֲיָם.

דַּעַר יְחֻומָּס פֿוֹן דַּעַר מַאֲמָעָן, מִיּוֹלִיכָּע-אַסְרָהָצִיְינְרָל, אָוּן
אוּיךְ נִיט גַּעֲוָעָן קְיַיְן קְלִינְגָעָר. זַי האָט גַּעֲשָׁתָאָמָט פֿוֹן דַּעַם
עַלְטָסָטָן מִין מִיאָ, פֿוֹן די אַלְטָעָבָות, פֿוֹן די "שְׁיוֹאָרְצָע".

אינו דורך, דרכט זיך, איז מאן הדרה-פנעם איז יהוועט געונג.
קארנט אבער ניט נאטע דעם, וועטער ער זועלט אוים. האט ער
איונער קלינער משפחעלע געשינקט אויך ריבכקייט, איזן רבבי
מייזיליש גואושטעהרט משפחעלע איז געווען די ריבכטעה אין
דער גאנצעער געטינדרע.

וואס א שטיענער האט זיך איזן ר' טיוליישס אונגענרטיטע
שפיכטלערס ניט געפונגען... עס איז געווען פון אלען, וואס א
מייזן-מייל קען נאך רידין איזן א מייזן-אוישער קען נאך הערדן,
שווין אפנערעדט וועגן געוווקסן, וויי קערנער, פרוכטן, אויסגע-
געסגען וווארצלאן איזן קאראע, בלעטער, נראן, נאך אויך אפילו-
טלייש, פעטם, בלוט און מלך, פוטער איזן קען, הויט איזן ביל-
גער, אלען, אלען האט זיך בעי ר' מייזיליש-גואושטעהרט געפונגען.

רבבי מייזיליש פלענט אלען פרימטארן איזן פון האלבע-נאכט
—די בעסטע צייט פאר יאנדר—זיך אוועקנעלען נאך ניעץ שפיין.
און ניט וויל ער איז געווען להוט נאך ריבכקייט, נאך וויל
ער האט זיך געווואלט טרייסטן נאכון טוית פון ווינע ארייטע קינ-
דערלאך. זוינט ס'האט איז דער אומנליהק געטראפּן, איז ער גע-
ווארן באונדרער פֿלוֹטְרוֹשְׁטִין איז האט אלען געוובט נקמה צו
געטען.

און ער פֿלוֹעַנְטַ נִיט אָזֶוּ פִּיל זָכֵן שְׂפִיּוֹן—דאס האט ער
דאך געהאט געונג—וויי ער פֿלוֹעַנְטַ בִּיכְן איזן רִיכְן. צוושטעה-

טערן מיט זיין שארפער מעסער ציינדר לאך די וואָרצלען פון די
איידלסטעך בליטלאך און געוויקסן; דורך ליעבערן די שטאמען פון
די בז'וּמֶעֶר; מאָכָן אַ חַל פון די פרוכטן אַין די גערטנער,
מאָכָן מיטש אַ שפֿינְוּעֵבָם פון די זַקְאַ, ווֹאָס ער פֿלְעֵנט גַּעֲפִי-
געַן אַיְפָּן נַאֲנָטָן ווַיְנַטְמִילָהּ; אַרְיִיכָּאַפָּן זַיְד אַין נַאֲנָטָן טַיבָּל אַין
דָּרְשְׁתִּיקָּן די קְלִיאָנָע פֿינְשָׁלָאָךְ. אלְּצָהָט עַר גַּעַטָּן, כְּרוּ צַי-
שְׁטִילָן וַיְיַזְרְעֵלָן נַקְמָה-דָּרוֹשָׁת, כְּרוּ צַו אַפְּרָעָכָעָנָע זַיְד פָּאָר וַיְיַנְעֵן
פרְּזִיצְּיָינְג נַעֲשְׂתָּאָרְבָּעָנָע קִינְדָּרְלָאָךְ.

און ווַיְלָגָרְוִים אַיְזָן גַּעַוְעָן זַיְן בְּלִינְקְשָׁאָפָט נַאֲר זַיְנָע קִינְ-
דָּרְלָאָךְ, הָאָט ער טָאָקָע, צַוּאָמָעָן מִיט זַיְן זַוְּיָּבָ, סְפִּילְיכְּעָ-
שָׁאָרְפְּצִינְדָּל, וַיְיַזְרְעֵל אַיְזָן קָאָפָ, טַיְעָר נַעַחְלָטָן זַיְן אַיְבָּעָרָ-
גַּעַבְלִיבָּעָנָע בַּת-חוֹדְקָע, מַיוּעָלָעָטָמָאָזָלָעָט, שְׁרַעַטְעַלְעָט-בְּרַעַקְעַלְעָט
מִיטָּן לְאָנָגָע עַקְעַלְעָט.

וְעַזְהָבָן אַיְר גַּעַצְעַרְטָלָט אַיְזָן גַּעַלְעָט, הָאָפָן אַיְר אַיְזָן קִיןְ-
זַאֲךְ נַיְשָׁת אַפְּגַעְזָאָגָט, ווַיְלָגְזָן אַיְזָן גַּעַוְעָן זַמְעָר גַּאנְגָּעָר נַחַתְ-
זַמְעָר אַיְינְצָיָג פְּרָמִידָר.

און מַיוּעָלָעָטָמָאָזָלָעָט אַיְזָן טָאָקָע גַּעַוְעָן אַ גַּעַרְאָטָן קִינְדָּר.
אַיְר גַּעַשְׁקְטָקִינְט אַיְזָן חַבְמָא הָאָט גַּאֲרָקִין גַּאֲרָקִין נַעַחְאָטָט.
וְעַזְהָבָן אַזְוִי שִׁין אַרְוְמָשְׁפָּרְגָּנְגָעָן אַיְבָּעָר דַּעַד רַיְיךָ צַוְּגַעְקְלִיבְעָ-
גָּאָר נַאֲרָעָט, פֿלְעֵנט זַיְד אַזְוִי גַּיְיךָ קַעְגָּאָן בָּאוּוּעָן. וְזַיְהָאָט אַפְּיָילְ-
גַּעַקְעָנָט אַזְוִי וְעַלְטָעָנָט קוֹנוֹץ: שְׁטִין אַזְוִיפָּה די פְּעַדְעַרְשָׁטָע לְאָפָ-

קען, ווּ אַטְעַמֶּנֶת, אָנוֹ אָנוֹי עַטְלָאָכָעַ שְׁפֵרִיוֹן מַאֲכָן. פְּלַעַנְטַן יַי
וּךְ צִוְשְׁטוּפָן, פְּלַעַנְטַן וּ אַרְיוֹפְשְׁפְרִינְגְּנָן דָּעַרְ מַאֲמָעַן אָוִיפָן פְּלַעַצָּעַ
אָנוֹ אָנוֹי "סּוֹ-בָּאָרָאָן" אַרְזְמְפָאָרָן אַיְכָעָר דָּעַרְ נַאָרָע. אַלְעַ הַאָבָן
פָּאָרָאָוִיסְגָּנוּאָגָם מַיְזָעַלְעַט מַאֲזָעַלְעַן אַגְּלַעַנְצְּנָדְרִינְגַּעַ צְקוֹנוֹפָט. מַהְאָט
אָפִילְוַי גַּעוֹוָאנְשָׁן דַּי עַלְטָעָרָן, וַיְיַיְלָעָבָן וְעַהַן אַיְן וַיְיַעַר
מַיְזָעַלְעַט-מַאוּעַעַן, אַיְרַע עַלְטָעַר=עַלְטָעַר וְיַדְנָסָם, רַבִּי שְׁטַשְׁוֹרָסָם, מַעַלוֹת
הָאָט וַיְזַקְעַד דַּי קְלִיְינָעַ מַשְׁפָחָה לְעַגְלָעַבְטַן שְׁטַיְלַן אַוְן גְּלִיקְלָאָר. פְּלַעַנְטַן
מַעַן טָאָקָעַ פָּוֹן וַיְיַעַר נַאָרָע שְׁטָעַנְדִּין הַעֲרָן וַיְגַגְעַן פְּרִיאַלְאָכָעַ
"זְטִירָות". יַעֲנַעַם טִיְזָן-קוּוִיטְשָׁלָן, וּוָאָס אַנְדָּאָרָע נַעַמְעַן דָּאָס אָפִילְוַי
אָן, פָּאָר אַ שְׁחַאָלְבָן-צְוִוְיְטְשָׁעָרָן, פָּאָר אַ סָּאָלָאָוַיְיַי-טְרָעָלָן. וּוּאָרוֹס
יַוָּאָס הָאָט וַיְיַעַפְעַלְטָאָז—וַיְיַעַהָאָט שְׁיַינְקִינְטָן, יְחוֹס אָנוֹן
רַיבְקִיָּתָן.

וַיְגַגְעַן רַי מִיּוֹלִישָׁן-נַאֲוַשְׁטָעַקָּעָר אָנוֹן זַיְן וַוְיַבְטַחְמַעְ
שָׁאָרְפְּצִינְדָּל טָאָקָעַ גַּעַוְעַן צּוּפְרִידָן אָנוֹן הַאָבָן שְׂוִין אָפִילְוַי גַּעַנְ
מַעַן פָּאָרָנְגָּסָן אָנוֹן וַיְיַעַר פְּרִיאַצְּטִינָן-גַּעַשְׁטָאָרְבָּעָנָעַ קִינְדְּרָעַלְאָךְ
וַיְיַעַהָאָט נַאָר נַעַמְעַט אַיְין אַיְינְצִין פָּאָרְלָאָנָן, וַיְעַנְעַן וַיְעַלְכַּן וַיְלַעַן
פְּלַעַנְטַן צְוַיְשָׁן וַיְזַקְעַד שְׁטִילְעַרְהָאָט שְׁטִיעַסְן דָּאָמָלְסָטָן, וַיְעַנְעַן טִוְעַ-
לְעַ-מַּאֲזָעַלְעַט, אָנוֹן וַיְזַקְעַד אָנוֹן אַיְרַע בַּעַטְעַלְעַט אַוִּיפָן פַּעַדְעַרְלָאָךְ, צְוַיְינְגַּעַ-
לָאָךְ אָנוֹן נִיסְקָאָרְסָעָם גַּעַשְׁלָאָפָּן:—וַיְעַנְעַן מִיר וַוְאָלָטָן נַחַת דָּעַרְ
לַעַבְטַן קְוַן אַזְנוֹעָר בַּת-יְחִידָהָעָ, וַיְעַנְעַן מִיר וַוְאָלָטָן דָּעַרְלַעַבְטַן אָנוֹן.—
וַיְזַקְעַד טַעַכְטָעַרְלָאָוִיסְגָּנוּבָן פָּאָר אַ לְחַטִּישָׁן מַאֲנָי!

ISRAELITA
אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל

און זיין ס'אייז געקטמען דז צויט מיזעלע-מאזעלען שודוכים
זו ריזדן, האט טאקע ~~טאליןיש~~ נאושטעהער קיין טרחה גנט
געושאלעועט.

עד האט צושיקט שלוחים און שדכנים איבער אלע וווײט-
סטע מײַן-ליךער און האט זוי אווי געוזנטן—איך דארף קיין
דיינקיטט גנט, ווארום ווינפל לעבעט עס א מײַן, אין קבר ארײַן
וועל אין מײַנע אוצרות סײַ זוי סײַ גנט נעטען, איך ווועל אלע
אווענגעבן און נדען מײַן אלמנציג-טעכטערל. ב'דרהט נאר מײַן
איידעם זאל זיין א געשיקטע, געאיפטע מײַז פון א שטנער משפהה
און עד זאל קענצען ערלאך האלטן מײַן מיזעלע מאזעלען
און ס'האט אונגעחויבן טומלען און אלע מײַן-געטיננדעם.
אומעטום האט מען גערעדט וווען ריבין שדור. אלע האבן גע-
זוכט א חתן פאר מיזעלע-מאזעלען.

די סך שלוחים און שדכנים האבן זיך צולאן איבער דער
וואעלט, האבן גיט איבערגעעהפט קיין און קעלעדר און בויזדים,
קײַן אין שפיארנייע און תבואה-פאַלֶּר. א סך פון זיך זינען אפיילו
און די וויטסטע פֿעלְדָּעָר פֿאַרְקָרָאָכָּן: א קלינונגקייט מיזעלע-מאַ-
זעלע דארף חתונה האבן!

און דאס זוכן איז גוט אומונסט געוויאַן
ס'האט זיך טاكע אויסגעפֿוגען א חתן—א פֿאָר, אין א
ב'ירעם פון א פֿילְשְׁטָאָקָוָן הויבן אַרט, א חתן אַאנְטִיכָּה, מיט

אלע מעילות, אויף אלע ליטוינש טיזונ-בלות געזאנט געזוארן!
און דא הוייבט זיך ערישט אן דער אמתחר טאראראמ.
ר' טיזויליש נאושטעהער האט געזאנט און זיין וויב, מיזו-
ליבע-שרפツיינדל, האט צו דעם צונגעשטיטט; אוייב עס איז שווין
בашערט, או טיר זאלן דערילעבן נחת פון דער בת-יחידקע,
וועלן טיר שווין איינארדנען אווא מן חתונה, או די וועלט וועט
טיט אונז קלינגען! —

און מען האט זיך אונגעחויבן נרטטען צו דער חתונה,
עם איז אינגעשטפן געזוארן שפיזו פון דאס בעסטע און
שענטשטע, מהאט אינגעלאָרַן סארווערס און בליזטראָם, מהאט
גיט פֿאָרגעטען אַהֲילוּ שטעלן טישן באונדרער פֿאָר אַרְיטַע לִיטַע,
פֿאָר די אַיסנעהונגנערטַע אַינְוֹאַטַע טַיְעַ, ווּלְכַע האָבָן זיך ווּעָן
דער רַיבְּכַעְרַתְּ חתונה דערוּוּאָסְטַע, אַונְגַּעַנוּמָעַן צִיהָזֵן זיך צו אַיר
מחנות=וואוין.

און די גַּלְיכַּלְאַכְּעַ שַׁהַ אַיְזַּקְוָמָעַן.
אין דער צונגעליבענֶשֶׁר, אויסגעפּוּצְטַעַר נָאָרָע, זִינְעָן פִּילַ
געסט אַונְמַחְוָתִים גַּעֲקוּמָעַן, דער פְּבוֹד אַיְזַּקְוָעַן נָרוּיָס, מהאט
דער בְּלה, מִיוּעַלְעַ-מָאוּלַע, באָזְעַט, אלע האָבָן גַּעַטְאַנְצַט אַונְ
געַשְׂפְּרוֹגָנָעַן, אלע האָבָן זיך מַשְׁתַּחַגְעַן.
און ר' טיזויליש-נאושטעהער מָוֵט זִין ווּיב, טיזויליבע-שרפּ-
צַיְינְדַל, זִינְעָן גַּאֲרַ גַּעַוּעַן אוּסְעַר זיך פֿאָר פֿרְיַיד אַונְהָבָן די

געסטט מכבד געוווען מכל טוב.

ווען מ'האט זיך אומגעקערט פון דער חופה מיט גרויס
פאראָר, האָט די מאָמע, מיזויליכע-שאָראָזינדֶל באָנגעננט די יונַּן-
גע פֿאָר מונַּט אַ גאנצַּן קוּילעטשאָן מיט אַ פרײַלָאָכְן בְּשִׁיר-תְּאָנַּן,
און ס'האט זיך אַנְגַּעַהוּבֵן אַ סְּרוֹהָה דְּרָשָׁה-גַּעַשָּׁאָק.

דער טאטַע ר' מיזויליש-נאָושטַמְעָקָר האָט דער ערְשְׁטָעָר

מודיע געוווען:

ב'שְׁיַינְקָן די יונַּן עַפַּר מִינְגָּעָלָע אַוְצָרוֹת מִיט שְׁפִּיּוֹן—

האָבן דָּאָס אָונְטָעָרְגַּעֲכָאָפָּט די מְחוֹתָנִים.

איינְגַּעַר האָט אוּקְּגַּעַשְׁיַינְקָט די נְאַנְטָע וְגַנְטָמְילָ, דָּעָר אַנְּ-

דָּעָרָעָר—די גאנצַּע קְדוּמִים אַין שְׁכַּנְיָן גָּרָטָן. דָּעָר דְּרוּטָעָר—די

טִילְךָ אַין פָּאַכְטָ, דָּעָר פָּעַרְטָעָר—די שְׁטָאלָץ פָּוּן קָאַלְעָר.

ס'האָבן זיך גַּעַפְּגַּעַן אַיְזָק אָוּלְבָעָטִיזְמִין-מְחוֹתָנִים, וְאַסְּקָעָ-

געַן, וּוּ דָעָר בָּעַל-שְׁטָחָה ר' מיזויליש אלְיָהָן, גַּרְוָונְטַעְוָן אַין וּוּאָ-

סָעָר, אַין האָבן דָּעָר יונַּן עַפַּר אָוּקְּגַּעַשְׁיַינְקָט די גַּעַשְׁטָאָקָעָ-

קְלִינְגָּעָ פִּישְׁלָאָךְ פָּוּן נְאַנְטָן טִיכְלָ.

אוֹן וּוּעַן די שְׁמָחָה אַיְזָק גַּעַוְעָן אַין רַעֲכָטוֹן בְּרַעַן, האָט

פְּלוֹצְלָוָגָן גַּעַטְרָאָפָּן עַפְעָם אָוּסְטָעָרְלִישָׁם. ס'האט מִיט אַמְּטָאָל

דָּעָר חַתּוֹנָה-וְאַל אַנְגַּעַהוּבֵן צִיטָעָן. אלְזָן האָט אַנְגַּעַהוּבֵן צָוָּ-

טְרִיאַסְלָעָן, וּוּ אַין אַ עֲרַדְדִּצְוַתְעָרְנוּשָׁ.

וְאַס וְאַל דָּאָס בָּאַדְיִיטָן?

ט'חאָט אַפְּיוֹלִי גַּעֲהָרֶט פּוֹן אַוְיבָּן עַפְּעַם קְלָעַט, נָאָר קְמַנְאָר
הָאָט אַוְיפּ דַּעַם קְיַיָּן אַכְּטַן נִוְתַּן גַּעֲלִינְטַן. מַחְאָט פָּאַרְקָעֶטֶן, נְעַזְּ
מִינְטַן, אוֹ דָאָם אַיְוָן דַּי אַרְבָּעֶטֶן פּוֹן דַּי כְּלִיּוֹמֶר, וּוָאָסְ דָּאַרְפֵּן
מְשֻׁמְחַ זַיְן דַּעַם עַולְמַן. סְחָאָט זַיְקַ אַפְּעַרְ אַרְזִיסְגְּנוּווֹן, אוֹ דַּי
דָּאוֹינְגַּעַן קְלָעַט וִיןְגַּעַן גַּעַונְגַּן דַּוְ פָּאַרְאָוִיסְזְאַנְשַׁר פּוֹן אַ אַומְנְלִיקַן.
אוֹן דָּאָרְ אַומְנְלִיקַן אוֹן גַּעַוְעַן אַ שְׂרַעְקְגַּאְבָּעַר.

סְחָאָט זַיְקַ מִיטַּ אַמְּאָל אַיְן זַיְלַן רַעֲנָנְגַּרְיִיסַּן עַפְּעַם אַ
שְׂרַעְפַּעְ קְלָאַץ, הָאָט פּוֹן אַלְצַ אַ הַל גַּעֲמָאַפְּטַן, הָאָט דַּי גַּאנְצַע
נָאַרְעַ אַיְבָּעַרְגָּעַקְעָרֶט, סְחָאָט זַיְקַ דָּאַרְהָעֶט אַ שְׂרַעְקְלָאְבָּעַר יַיְאַ
מְשַׁרְפַּעְן אַלְעַ וַיְטַן... אוֹן וַעֲן דָּאָרְ טַאָעַן, רַיְזְיַוְלִישַׁ-נְאַוְשְׁמַעַן.
קָאָר, אוֹן צַוְּ זַיְקַ גַּעַקְוּמַעַן, הָאָט עַד עַרְשַׁת אַנְגַּעַחוּבוֹן בָּאַטְרָאַכְּטַן
וּוָאָסְ סְאַיְן פָּאַרְגָּעַקְוּמַעַן.

מִיטַּ דַּי לְעַצְתַּעַן בְּחוֹת אוֹן עַד צְוַגְּעַקְרָאַבְּן צַוְּ דַּעַם אַרְטַן,
אוֹו סְחָאָט זַיְן נָאַרְעַ גַּעַדְאַרְפַּט זַיְן, אוֹן פָּאָרְ זַיְנַע אַוְינְן הָאָט
זַיְקַ פָּאַרְגָּעַשְׁטַעַלְטַן אַ שְׂרַעְקְלָאְבָּעַר בִּילְדַן.
זַיְן וּוֹיְבַן, מִזְוְלִיבָּעַ-שָׁאַרְטָצְיַינְדָל, לִיגַט אַ צִידְרִיקְטַעַגְעַבְן
דָּאָרְ טַוְיטַעַר בְּלַהַ, אַרְוּם וּוֹאלְגַעַן זַיְקַ דַּי מְהֻותִינִים דָּעַרְהָגָעַטְעַן,
צִבְלוֹטִינְגַּטְעַן.

אוֹן אַיְן מִיטַּן נָאַרְעַ אַ שְׂאָרַף קְיַיָּן אַ דִּיקְן סְלָאַץְן
—דָאָס אַיְוָן מִלְאָקַרְ המְטוֹתוֹ—חָאָט רַיְזְיַוְלִישַׁ-נְאַוְשְׁמַעַן.
קָעַר אַוְיסְגַּעַשְׁרִיךְן.

וואס האסטז פון מיר געווואלט? צי בין איך שיין ומיניג
געשטראפט פון גאנט? סיינע קוינדרער זונגן אלע יונגעראהיטאָויס.
געשטראָבן, אַנוּ מיר געבלוּבָן מײַן אַינְגִיזָג טרייסט, מײַן טוועלעָ-
מאֹעֶלָעָ, האָב אַיך אַוְן אַיד שיין נחת דערלעָbst. בִּיסְטוּ גַּעֲקַעְמָעָן,
דוֹ שְׁלַגְבְּטָעָ קְלָאָזָן אַוְן האָסְטָט מִיר אַלְעָ צְשַׁטְעָרט, פָּוּן טִין
שְׂמַחָה אַ מְרֻשָּׁר גַּעַמְאָכָט . פָּאַרוֹאָס?

אַוְן ר' מִיאַלוּשָׁ האָט פָּאַרְצְּוּמְפָּלְט אַוְיִסְגַּעַשְׁדִּיעָן:
—סְּמוּן דָּאָךְ זִין אַ יוּשָׁר אַוְיָף דָּעָר וּוּשָׁלָט. בִּירּוּף דִּינָךְ
קְלָאָזָן, צַו אַ דִּינַּתְּרוֹהָה! —

הָאָט גַּעַמְרָאָכָט אַ בּוֹסֵל דִּין קְלָאָז אַוְן האָט ר' מִיאַלוּשָׁן
גַּעַנְעַטְפָּעָרטָן:

—אַוְיִיסְט, ר' טִינוֹזִישָׁ, בִּיסְטוּ אַוְיָף מִיר אַוְיִפְנַעַרְעַנט
כְּבִין אַנְן דִּין אַגְּמַנְלִיק נִוְט שְׁוֹלְדִינָג. אַמְתָה, כִּיוֹאָלָט דִּין גַּעַ-
קָעַנְט זָאנָן, אָז אַיךְ האָב שיין מִיט דִּין אַלְטָע חַשְׁבָּנוֹת. דוֹ מִיט
דִּינָע עַלְמָעָן הָאָבָן שְׁוֹין לְאָנָג צְלַעַכְעָרט דָּעַם בּוּיָם-שְׂמָאָט פָּוּן
וּוּלְכָן-אַיךְ וּוּאָקָם, אַירְהָאָט אַוְנוּרָר חַוִּית אַרְוִיסְגַּעַזְיָן, נָאָר אַיךְ
הָאַלְטָט נִוְט קִין שְׁנָאָה. בְּהָאָפָּ אַוְיָף דִּין קִין אַגְּמַנְלִיק נִוְט גַּעַוְאָלָט
בְּרִינְגָן. שְׁוֹלְדִינָג אַז נָאָר דִּין בְּגַ�זְעָ, שָׁאָרְפָּע רַזְחָטָע—דִּין הָאָקָ—
וּהָאָט סְּנָךְ אַרְוֹטְגַּעַה אָקָט, בְּצִיר אַ שְׁפִּיצָן גַּעַמְאָכָט, אַיבָּעָר
מִין קָאָפָּ גַּעַשְׁלָאָגָן אַז אַנְן דִּרְעַיד אַרְיִינְגַּעַה אָקָט אַקְוָרָאָט, וּוּאָז דִּין
נָאָרָע אַז... דָּעַר מִיאַוְלָן וּוּיָם, הַלְּמָטָאי זִי הָאָט דָּאָמָן-גַּעַטָּאָן.

אויב דז ווילסט א דין-תירה האבן, מוטוו עס האבן ניט
מיט מיר, נאר מיט דער אייזערנער האק, אונן מײַן ניט, רבוי
מייזליש, אונַ נאָר דז בּוֹט אָוְטְּנְגָּלָאָךְ, מײַן ניט, אונַ מײַן גּוֹרְלָאָךְ
אייז א בעסערער. כ'האָב אויך אַ לְּאָנְגָּע אָוְן טְּרוֹוּשְׁרִינְגָּע גַּעֲשִׁיכְ
טָע. אַיְהָהָב אויך טְּעָנוֹת צָו דָּעַר שְׁלָעְכְּטָעָר האָק. דֵי האָק —
וי אַיְהָב אוֹנוּעָר בְּיִרְדְּנָס מְלָאָךְ-הַמּוֹת.

—כ'האָב ווַיְהִי וְאָרֶן גְּלִיקָלָאָךְ גַּעֲלָעְבָּט אַיְן מְיַין הַיָּם
צְוִישָׁן פְּנִינָּעָ בְּרִידָעָר-צְוִוְּתָגָן, בְּיַיְן מְיַין פְּאַטְּעָר=שְׁטָמָם אָוְן מְוֹטָעָר
וּוְאָרָצָל. מְיַין הָיוּ אַיְוּ גַּעֲוָעָן אַיְן אַ נְּרוּוֹסָן גְּרוֹנָעָם וּוְאָלָד. אַרוֹם.
גְּרִינְגָּלָט פְּזַיְן בְּוּטָעָר מְכֻלְּהַתְּיִינִים, הָאָב אַיְךְ גַּעֲטָרָאָכָט, אַיְדֵי
וּוְעַלְתָּ אַיְוּ מִינְעָ. עַטְנַחְאָב אַיְךְ גַּעֲהָאָט פְּזַיְן דָּאָס שְׁעַנְסָטָע אָוְן
בְּעַסְטָע. דֵי עַרְדָּ פְּלָעָנָט דָּוָרָךְ דֵי וּוְאָרְצָלָעָן בְּרִינְגָּנָעָן מִיר אָוְן
מִיר דָּאָס בְּעַסְטָע אַדְּיִינְגָּנָעָאָטָעָטָמָט. דֵי וּוּן הָאָט גַּעֲפָאָקָט אַיְבָעָר
אוֹנוּעָר קָאָפָּ, אַ וּיְכָעָר וּוּנְטָעַלְעַ הָאָט אָוְנוּ אַפְּנָעָמְרִוִּישָׁט,
און. פְּרִילָאָךְ אַיְוּ בַּיְיָ אָוְנוּ גַּעֲחוֹן.

די בְּלָעַטָּע אַךְ אַיְן צְהִינְגָּלָאָךְ הָאָבָן וַיְדֵי גַּעֲשָׁוְקָעָט אַיְן
גַּעֲשְׁתִּוְפָּט. פְּזַיְן גָּלָאָךְ מְכֻלְּהַתְּיִינִים פְּלָעָנָן אַיְוּפָּ אָוְנוּ וּמְעַרְעַגְעָסָטָן
מְאָכוֹן, אַיְן פְּלָעָנָן דָּעַם וּוְאָלָד פָּאָרָהִילְכָּנְמִיט וּמְעַרְעַגְעָסָטָן
קוֹלוֹת אַיְן טְרָעָלָן.

פְּלָעָנָן בְּיִנְעָן אַיְן זְמַעְרַפְּיִינְגָּלָאָךְ פְּזַיְן אַלְעָרְלָמָיְ קָאָלִירָן אָוְנוּ

איןדרערפּרי "גוט מאָרגן" זאנן אָז אַ גאנצָן טאג מיט אָנוֹ
זיך ברְּן.

זומער פֿלעֲגָן קִינְדֶּרְלאָך, פְּרִילְאַבָּע, שְׁטוּפְּנְדִּינְגָּעַ קִינְדֶּרְ-
לאָך, צוֹ אָנוֹ צוֹ גַּסְטָ קַוְטָעַן אֵין שְׁפִילְוָן זיך אָין אַינְזָאָרַ
קִילְוָן. שָׁאָמָן.

אָנוֹ אָנוֹ אַוְונָמַט פֿלְעֲגָן מִיר גְּלִיקְלָאַבָּע אַיְנְדְּרִימְלָעַן פְּזָן
דעַם גַּאנְצָן לְוֻסְטִינְן טָאגַן.

וּזְעַן סְפּּלְעַגְטַּשׂ שְׁוֹין אַפְּיוֹן דְּשָׂאָר קָאַלְטָעַר וּוּינְטָעַר אַנְקוּמוֹתָן
אוֹן אַיְנְהַיְלָן דַּעַם וּוְאַלְדָּן אַיְן וּוַיְסָן, פֿלְעֲגָן מִיר אַיְנָעַ מִיטַּן
אַנְדְּרָעַ שְׁטִילַל זיך דּוּרְכְּשְׁמוּסָן וּזְעַן דַּעַם גַּטְוָן זְמָעַר, וּזְאָסָן אוֹן
אַרְיְבָעַר, וּזְעַן פְּרִילְבָּגַג, וּזְאָסָן וּזְאָרְטָן אַוִּיפָּן אָנוֹן, וּזְעַן דֵּי טִיעָרָעַ
פּוֹיְנָלְגָּעָסָט, וּזְאָסָן דְּאָרְפָּן צוֹ אָנוֹן קִוְמָעַן, מִיטַּן גְּרוּסָן פְּזָן דֵּי
וּוַיְטָעַ, וּזְאָרְיְמָעַ לְעַנְדָּרָע.

וּזְאָסָן הָאָטַט מִיר דַּעַן גַּעֲפָעַלְמָה?

דַּאַס לְעַבְנָן אַיְן דְּאָךְ פְּאַר מִיר אַ גַּן-עוֹדָן גַּעֲזָוָעָן:
קוּמָט אַבְּגָעַר אַמְּטָלָן דֵּי שְׁרַעְקָלְאָךְ-שְׁלַעְכְּטָעַח הַאָקָ, פָּאַרְמָעָסָט
זיך אַוִּיפָּן דַּעַם בּוּיָם, פְּזָן וּוְעַלְכָן אַיְיךְ בְּנָן אַ טִּילְ גַּעֲזָוָעָן, אוֹן
הַזִּיגְבָּט אַן אַיְרָמָאָסָעָ מְלָאָכָה, אַ סּוֹפֶן אָנוֹן אַ הַאָקָ, אַ סּוֹפֶן אָנוֹן
אַ הַאָקָ. וּזְאָסָן עַס שְׁטָאָרְבָּן בֵּין אָנוֹן אַפְּדֵי גְּלִידָעָר. מִיר וּעְגָנָגָעָן
זיך אָנוֹן גְּסִיסָה מִיטַּן אַגְּנוּסָר גַּטְוָן, פְּרִיעָן וּוְאַלְהָ, מִיטַּן אַגְּנוּסָר
בְּרִידָעָר-בְּוּמָעָר, וּוְעַלְכָעַ בְּאַדוּעָרָן אָנוֹן מַאֲכָן אַוִּיפָּן אָנוֹן אַ

הספר, מיר זאגן זיין געוננט אויף איביגן די טרייעט פויינעלאך, ביגעלאך, קינדרערלאך, מיר ווערן אוועקנע שלעפט אומברחרמןו הדריג צום פוייך אין שטאָל און מיר ערַן פון לְעֶבֶרְדִּינֵּעַ טילַן פון אַלְעֶבֶרְדִּינֵּן בזַיְם אַיְן שְׁטוּמָעַ, טוֹיטַע קְלָעָצָר פָּאַרְוּזָאנְדָּלְטָעַ... דאס האסטע מיר, ר' מייזליש, אין קורצן מײַן טרייערינע געשיכטעה.

ועסט, און מײַן אומגליק איז ניט קלענער פאר דיענעט? ועסט, און אונזער בידנס שונא איז וועלכינע האק, לאטיר וועש בילדע די האק צו א דין-תורה אויפֿאָרדָעָן. האט זיך ר' מייזליש=נאושטַעַקָּעַר פָּאַרְטָּאָכָּט אַז אַז געטאן צו זיך:

—בְּהָאָבָּה קְלָאָזְצָוּ דִּין-תּוֹרָה גַּעֲרוֹפָּן. סְאַיְהָ דָּאָךְ טָאָקָע אַמְתָּה, אָז זַיְהָ נִוְתָּשׁוֹלְדִּינְגָּן. שׂוֹלְדִּינְגָּן אַז טָאָקָע די האק, די שלעכטע פּוֹיַעַתְּשָׁעַ האק.

און ר' מייזליש צוועננט זיך מיטן קְלָאָזְ, זאגנט אַיר צו אַיז אַיר קְרִיוֹדָע אַוְיפְּמָאָנָעָן בֵּין דָּעַרְ האק, אָז גִּיטָּה זיך אוועק זוכּן דָּעַם נִיְּעַם בְּעַלְ-דִּין.

שפְּרִינְגְּט אַזְיִי ר' מייזליש, שְׁפְּרִינְגְּט דְּזָרְךָ פְּעַלְדָּעָר אָז וועלדער, בָּנו עַר קוֹמֶט צום פּוֹיַעַר שִׁיעָר, גַּעֲפִינְגְּט עַר דָּרְטָמָן אַ שְׁפָעַלְטָל אַזְיִי טָרָר אָז טָאנְצָט אַרְיִין גְּלִיכָּר צו דָּעַר האק. די האק אַזְיִי זיך אַוְיף אַ שְׁטִינְגְּלָל גַּעֲהָאנְגָּן אָז האט אַ פְּנִים אַפְּ

געירות פון דער ארבעט.
און צם גלאאנצט אוויי דער שטאלענער שארכט פון דער איי-
ווערגער האק און די זונ-שטראַלן שפינגלען זיך און אים אָפּ, ווי
אין די אויגן פון אַ מלאָך-המות.
דערשרעקט ייך ד' טייליש, שטייט אַ פֿיסל פון דער-
וועיטנס און טומ צום סוף אַ מראכט:
—ס'קען דאָך שווין ערנער גוּט זענען—
און ער שטארקט זיך, גוּט אַ פֿיסק און טומ אַ זאג צו
דער האק בּוֹ הליעוֹן:
—דוֹ שלְעַכְתָּע האק, איך רוף דיך און מײַן נאָמָען און
און נאָמָען פון דער אַרְיכְּטֶר קלאָז, צו אַ דִּין-תורה—
קערט זיך אָפּ די האק פֿאַרוּאוֹאנְדְּשָׁרט, דערוּעַט ד' טיילישן
און טומ אַ קְרָעָן:
—וּאָסְ פֿאַר אַ דִּין-תורה האָסְטוּ מִיטּ מִירּ אַיך זַעֲדָאָךְ
דיך צום ערשותן מַאְלֵי—
ווערט שווין ד' טייליש און בעם און גוּסט אָוִים זיין גאנ-
צע הארץ, דערצעלט, ווי אוויי, זיך די האק האָט זיין שמחה צי
טרויישר פֿאַרוּאוֹאנְדְּלָט, ווי אוויי זיך האָט אויף אָים די קלאָז אָנְ-
געישיקט און האָט אָים אוֹטְגְּלִיקְּלָאָך גַּעֲמָאָכְט.
הערט אָים אוּס די האק און טומ בִּיטְשָׁר אַ שְׂמִינְכְּלָן:
—גוּט טיך, ד' טייליש, דערפְּסָטוּ צו אַ דִּין-תורה רַוְּפָן.

איך בנין נארננט שולדינג, און דיבן אומנגליך, שולדינג און ריין אומנגליך אינו דער שאכטע-ארבעטער און דער שמיד, וואס האבן טיך אוניך אומנגליךלאך געמאכט: נאך זיך ווינען אונוערע בירנעם מלאי-מוות.

ווערט דורך ר' מיזוליש פארנאנט.

דערצעילט אום אויטער די האק:

מיין ניט, אzo דו ביסט אליען אומנגליךלאך. איך האב אויך לאנגע און טרייעריגע געשיכטע.

ניט אלע מל בנין איך אהא געווען, ב'וואקס נאך פון וויטע, וויטע קאנטן. מיין ארט און אנדוייסן, ריוינגן בארג אין א געננט וואס היפסט אוראל.

איך האב זיך גליקלאך געלעבט צווישן פינען ברידער און האב לאנגע, לאנגע טויזנטער יארן פון קיין צער ניט געווואיסט. איך בנין געווען א טיל פון א גרויסער, ריוינגער משפחה, וואס האט פינט אינואטקייט און לעבט נאך בחברותא, שטארק צוינונגעניפט טиш אירע שבנים. מיין שטאמ, וואס היפסט, אינט-טלאך, איבען. אינו דער פארשפריזיטטען טער שטאמ אויף דער וועלט, ס'איו ניטא כמעט קיין ארט, וואו אונוערע איבען ואל זיך ניט געפינען. ניאך נאך אויף דער יבשה וואו איבען געפינט זיך אין בערגן און די שיכטן פון דער ערדה, אין די גדריגע צויניגן און בלעטער פון די בויטער, און דער בלוט פון מענשן און חיות, נאך אויך

אין די וואסערן פֵּין די ימען און טיבען און קוואלן, וען ס'פֿעלט
אייזן און די שיכטן פָּון דער ערְד, קעגען קייז געוויקען, ניט זיין,
ווען ס'פֿעלט אייזן אין בלוט פָּון אַ מענטש אַדרְד אַחיה, מזון זיין
שוויך זיין און שמארבן פָּאָר דער צייט.

אייזן אינו דא אויך און דער הויך. נאנץ אַקט פָּאלן פָּון
הימל נאנצע שטמֶינער פָּון אייזן, דאס זייןען די. אווי געדופענע
פָּאלנדיגע שטערן.

ווי דו זעם, ד' מייליש, פָּאָרגעטָען טיר אַ גרויסן אַרט
אין דער וועלטן!

און דער עיקר אַנוֹ, זואָס טיר, אייזן, האָבן פִּינְט זַיְן
אלְיאַן, שטענְדרִיך לְעַבְן מִיד צוֹאָטָען מִיט אָנוּצָעָרָע נָאָנְטָע שְׁבָנִים
טרעַפְט אָוּ טִיר לְעַבְן צוֹאָטָען מִיט שְׁוֹעָבָל אָון האָבן אַן אוּבְּזָעָן
פָּון גְּרוֹיְלָאָך-גְּעַלְעָשָׂטְקָעָר, אַמְּאָל לְעַבְן טִיר אָון שְׁבָנּוּת מִיט
פִּיכְטָקִיט אָון דָּאָן קְרִינְן טִיר אָן אוּסְטוּן אַ בְּרוּינָם, אַמְּאָל
אוּיך בְּינְדוּן טִיר זַיְן צוֹנוּיף מִיט מאָנְגִּינְט, אַט יְעַנְעָר מאָנְגִּינְט, מִיט
וועלְכָן קִינְדָּעָר האָבן לִיב זַיְן שְׁפִּילְן, צוֹצְיהָעָן שְׁטָאָלָעָנָע פָּעַדְעָרָט
קְנֻעְפְּלָאָך אָון אַנדְשָׂעָר וְאָכָן.

אַיך ד' מייליש, האָב זַיְק אַוְיך גַּעֲלַעַט לְאָנְגָּע-לְאָנְגָּע יְאָרָן
צוֹאָטָען מִיט אָנוּצָעָר נָאָנְצָעָר משְׁפָחָה, אַין אַ גְּרוּיסָן באָרָן, אַן
אַ נָּאָנְטָע שְׁבָנּוּת מִיט שְׁוֹעָבָל, פִּיכְטָקִיט אָון מאָנְגִּינְט.
זואָס האָט טִיר דָּאָן גַּעֲפְּלָטָן?

מיר זייןען זיך איזוי געלען איינגעונג עט אוון ווארים נעדרימלט.

מיט אמאָל אוין געקומען אונוער טלאַד-המות, דער שאכט-ארבעטער, האָט אונז צוהאקט און צוּברעקלט, האָט אונז צושיעידט מיט איגנערע שבנִים, אוין וועלכּע ענווים מיר זייןען אויסגעשטאָן,—מ'האָט אונז אין וואסער געוואשן, כרי אינגעאנצָן אָפרײַסן אוון פון די ליבחרצִיגע שבנִים, מען האָט אונז געליטערט און געברענט אַין ריוינע אויאוֹנס, אַין אַעלכּע עס פלאָט אַהֲלֵי-שער פִּיעַר.

זייןען מיר פֿאַרְהָאנְלַט גַּחוֹאָרָן ווַיִּתְ-וַיִּתְ קָוָן אַונְעָר אַיְנָע-נֶעֶר חִים.

אוין נאָך אונז ווַיִּנְגַּג גַּעוּעַן, זייןען מיר צוֹם סֻוֹף, שווין אויס-געַיְנִינְגְּטָע אַון פָּוָן די שבנִים אַפְּגַּעַרְיסְּצָנָע, אַרְיִינְגַּעַפְּאָלָן אַין די הענט פָּוָן שׁוֹאַרְצָן שְׁמִידָה.

דער שטיד האָט זיך געַנְוָטָען מאָכָן אונז צו לייט. ער האָט אונז געליטנט אויפָּן פִּיעַרְדִּיגָּן בְּלֹאָ-וואָק אַון גַּעַבְּרַעַנט, ער האָט אונז געַשְׁלָאנְגָּן מִיט זַיִן שְׁוֹעָרָן האַטְשָׁר, בָּרוֹ פַּונְקָעָן זַיִןעָן גַּעַפְּלוֹיְגָן, ער האָט פָּוָן אונז אַרְוִיסְגַּעַזְוָינָן דַּעַם לְעַצְמָן חִוָּת אַון געמאָכָט פָּוָן אונז האַקְעָרָט, הַעַק, מַעֲסָרָם.

זַעַסְטוֹ שְׁוַיִּין, רַבִּי טַיּוֹלִישׁ, אָז נִימְתָּאָיך בֵּין שְׁוַלְדִּיגָּן אַין דִּין אַוְמָגְלִיק, וְעַן סְ'חָאַלְטָז וְיך אַין מִיר גַּעוּנְדָּעַט, וְאַלְטָז אַיך

נאר ער-הוים געלען דארטן און גרויסן בארגן, און די ארוייטס
פון מיינע ליבחרץיגע שבנים.
שולדינג און דין אומגניליק, שולדינג אויך און מיטן אומגניליק
אויך דער שאכטע-ארבעטער און דער שמיד.
ויע דארפנטז רופען צו א דין-תורה.

הערט אוים ר' מיזוליש נאושמעקער די גאנצע טרויערינגע
געשייכטע פון דער האק, קריינט ער אויף איר רחמנות און ואנטו:
— זיין מיר מוחל, זו אומגניליקא בע האק, וואם אויך האב דיר
צוו א דין-תורה גערופן. זו ביסט טאקט ניט שולדינג. שולדינג אויך
דער שאכט-ארבעטער און דער שמיד. נאר אנק וועל ניט שחווינן.
אויך וועל צו זיין גיטן און מאונען זיין צום דין. אויך וועל פון זיין
אויך דין קרייזע פאדרען, סטוי דאס ווין גערעכטינקיט איזיך
דער וועלט!

וואנט ר' מיזוליש נאושמעקער דער האק א "גוטן טאג"
און לאומן זיך ווידער אין וועגן ער גיט ווון די שולדינג און
ווין אומגניליק, דעם שלעכטן שאכטע-ארבעטער און דעם שווארץן
שמיד.

שפריננט ער אויך לאנג איבער פעלראעד און וועלדר בון
ער קומט צו א קלען אינגעפאל, הייל. זעם ער ווינו סגנית פון
הייל ארים א ווינגענדיגע פרוי און זי וויפצת אויפן קול:
— זיין גאנצע יארן, נאברה, אפגעארבעט אויף דער שאכט

טע און מוי זיך אינצט שידין מיטן לעבן...
ווערט ר' טייליש דערפריעט און טראכט:
— האב איך דאך אמת געטראפֿן!

און שפְּרִינְגֶּנט אַרְתִּין אָנֵן הַיּוֹלְדָה אֲשֶׁר
דערזעט ער: סְלִינְגֶּט אָנֵן בָּעֵט אַבְּלָסְעָר, הַאַלְבָ-טּוֹיטָעָר
מענש, אַרְומָ אִים פְּלָעַשְׁלָאָךְ פָּוּן רְקָוֹאָות, עַד אַטְעַטָּה שְׂוֹעָר אָנוּן
הוֹסְטָ.

קְלַעַרְטָ ר' טייליש נִטְחָ קִין סָךְ, טָוָט אַ פִּיסְק אָנוּן וְאַנְטָ
צָוָם מְעַנְשָׁן אָוֹוִי:
— אַיך בֵּין נַעֲקִימָעָן צַו דִּיר, שְׁלַעַכְטָעָר שָׁאכְטָעָרְבָּעָטָעָר
רוֹפֵן דִּיר צַו אַ דִּין-תוֹרָה:
קָעָרֶת זיך אִים דָּעָר קְרָאנְקָעָר, פְּאַרְדוֹאוֹינְדָּעָרְט זיך אָנוּן
פְּרָעָנְטָ:

— וְעוֹר בִּיסְטוֹז אַיך זַעַן דָּאָךְ דִּינְךְ אָזְמָ עַרְשָׁתָן מְאָלָן!
ווערט ר' טייליש-נַאֲוַשְׁטָעַקָּעָר אָנוּן כְּעֵם אָנוּן דְּעַרְצָעַלְטָ אָנוּן
די גָּאנְצָעָטָעָה, וְוַיְאָזְוִי זַיְן גְּלִיק אַיזְאַיְן אַטְרוּזָעָר פָּאַרְווֹוָאנְדָלְטָ
גַּעַוָּאָרָן אָנוּן וּוַיְיִוְט אִים אָגָּה, אָזְ אָנוּן אַלְעָז אַנוּ עָר שְׁוֹלְדִּינָּן. וְזַעַן
עָר וְוַאֲלָט דִּין אַיְיָן פָּוּן בָּאָרְגָּן נִטְמָ אַוְיְסָגְנָרָאָפָּן, וְאֲלָט דָּאָךְ קִין
הַאָק נִטְגְּעָעָן, וְאֲלָט דָּאָךְ קִין פָּאַרְשָׁאָרְפָּטָעָר קְלָאָז נִטְגְּעָעָן
וְאֲלָט עָר דָּאָךְ גְּלִיק אָנוּנְחָת גַּעַהָאָט פָּוּן וְזַיְן מִיּוּלָעָר-מְאַוְעָלָן.
— כְּאַעַל שְׂוֹין דִּין נִטְמָ אַפְּלָאָן — דַּו מְוֹת מִטְמָר אַז

א דין-תורה נתן, דו מזות דאך באשטרראפט וווערן פאר. דינע
שלעכטע מעשים.

ווערט דער בלאסער שאכטע-ארבעטען נאך בלאסער, פאר-
הוסט זיך נאך שטארקער און זאנט צו ר' טיילישן אווי:
— ניין, רבנו טייליש, דו ביסט ניט גערעכט, ניט איך בין
שולדיין אין דין אומניליק.

מיין ניט, און איך האב דער געוואלט שאדן אנטאן, איך
האב זיך אליען מיין לאנגע טרויעדריגע געשיכטע, כ'בין ניט ווע-
גינער אומנילילאך ווי דו.

ווערט דאך ר' טייליש פארוואנדערט.

דערצילט אים דער קראנקער שאכטע-ארבעטען א לאנגע
געשיכטע ווי אווי ער פון נויט אין שאכטע ארין, ווי אווי
דער הונגער פון זיין פרוי און קינדרעלאך האט אים געטריבן
דען איזון צו גראבן. ער דערצילט אים ווי שוחער די ארבעטען
אוין אין די שאכטן, ווי אווי אים פלאנט איסקומען גאנצעגע טען
זיך געפינען אונטער דער ערדה, אין פינסטערניש, ווי אווי די
שטיקנדיגע גאון פון אונטער דער ערדה האבן אים די לינגען
אַפְגָּנָעָשָׂוֹאַכְטָמָן. יא עס וואלט אפשר פרײַלַאַך געאָען פון דער ער-
דען איזון צו גראבן, אַפְּעָר ניט שטענדיין הונגעריג זיין, קינטאל
די זון ניט אַנְעָז און רק גראבן, גראבן און גראבן לויט
פרעמן באטעל.

ער האט רײַיך געטמאכט דעם בעל-היפות קון די שאכטן,
וועלכער האט זיך אין גראָסטער רחבות געלעבט, און ער אליען
האט פאר זיין נאנצע שווערט אָרבּעַט נאָר קוּם געהאט אַשטיַּקְל
ברויט און אַ בִּיסְל וואָסְעַר.

— זעסטו ר' מֵיְוִילִישׁ — ענדיגנט דער קראָנקער שאכטע-אָרבּעַט-
טער — זוי אַיך ליג קראָנק, נאָך אַ טאג, נאָך אַ טאג, און בַּיוּצְל מְזֻוּן
די נשמה נאָט אָפְּגָעַבּן, און מִין פְּרוּ וועט אַרְימַע אַלְטַנְהַ
בלַיְבַּן און מִינְגַּע קִינְדֶּר — אָוֹמְנְלִיקְלָאָכָּע יְחוּמִים. זאג וּשְׁעַ אַיצְט
אליען, בָּנוּ אַיך דָּעַן שּׂוֹלְדִּינְג אַין דִּין אָוֹמְנְלִיקָה בֵּין אַיך דָּעַן נִיט
אוֹוִי אָוֹמְנְלִיקְלָאָר וּן דָּוּז
פארשטעט רבִי מֵיְוִילִישׁ נָאָוְשְׁמָעְקָר, אוֹ דער קראָנקער
שאכטע-אָרבּעַט אַינוֹ גַּעֲרַעַט, ווערט ער פֿאָרְשַׁעַט אַינוֹ וְאַגְּט
זו אַים אוֹוִי :

— דָּו בִּיסְט טַקְעַ נִיט שּׂוֹלְדִּינְג, אַרְימַע קְרָאָנְקָרָעָר! אַבעַר
עַמִּיצָּעַר סְוּ דָּאָך שּׂוֹלְדִּינְג זִין אַין מִין אָוֹמְנְלִיק. אַיך וּלְנִיט
שְׁוֹוִינְן, בַּיוּצְל גַּיְינְן צָוּ שְׁטִיר, ער מַוְּשִׁוְּנִים זִין דער
אמְתָעַר שּׂוֹלְדִּוְגָּעָר!

אַינוֹ רבִי מֵיְוִילִישׁ נָאָוְשְׁמָעְקָר שְׁפְּרִינְגְּטָא אַרְוִים קָוִן הַיְּוֹלֵ
אַינוֹ לְאֹוט וּזְיך צָוּ דער קוּונִיך. ער בַּאֲפַטְזַוְזַוְזַ אַרְטִין אַינוֹ דער קוּוָּ
נוּעַ אַינוֹ ער וּעַט, וּזְיך סְשַׁטְיִיכְטַּעַט דער שְׁוֹאָרְצָעַר שְׁמִיד גַּעֲבַן זִין
בְּלָאָזְוָאָק, פָּוּן וּוּלְכָן עַם שְׁפְּרִיצְזָן פָּוּנְקָעָן, פָּוּן פִּיעַר שְׁלַעַפְטָא ער

ארומים דעם צוגלעטען איזען און ער קללאט איבער אים מיט ווין האמער.

— אט איז מײַן אמתער מלאָך-המוות! — פראכט רבוי מײַז.

ליש און טוט נלייך צו אים א זאגן:

— כ'בון עקופען, שלעכטער שטיד, דיך צו א דיזן תורה רופני דו ביסט שולדינג און מײַן אומניליק!

קערט זיך אום דער שווארצער שטיד און פרענט פאר,
וואונדרט:

— ווער בימטו? אנד קען דיר דאָך גאנרייט?
דערצillum אים ר' מיזוליש דיז גאנצע מעשה און ענדינט,
או נאָר ער דער שלעכטער שטיד, איז איז אלץ שולדינג.
ב'ווועל דיך שוין ניט אפלאון, דו מוטט מיר א ענטפער
געבע! —

פארטראכט זיך דער שטיד און זאנט צו אים איזו:
— ניין, רבני מיזוליש, אנד בין ניט שולדינג און דיז אום-
גליק, אנד האָב דיז גאנרייט געטינט שאָדן צו בריענגן.
און ער דערצillum אים, ווי שוחער עס איז זיין לְעֵבֶן, ווי
אווי ער שטיטט גאנצע טעג, סי איז דיז זומערדייגע היינן, סי איז
די ווינטערדייגע קעלט און ארבעט שווער. און בימער איז זיין
קווניע.

— גאנצע טעג נאָר איך קלאָפ און קלאָפ, מײַנע הענט

זינען מיט מאוֹליעס באָדערקט, פון דעם שטענדיין הוק-האָק.
הוק-האָק פון גרויסן האַטער, מײַנע אָויגן זינען שׂוּין באַלְד בלינְד
פון די פונקען וואָס שְׁפְּרִיאָן אָהִין אָרְבִּין. נײַען אַין שְׁמָטָט אָרוֹם
טעןשֶׁן אָוּן טוֹעֵן נְאָרְנוּט אָוּן לְעָבֵן גְּלִיקְלָאָךְ, אָוּן אַיךְ אָרְבַּעַת אָוּן
אָרְבַּעַת פון פְּרִי בְּיוּ שְׁפַּעַט, גְּלִיה אַין פְּיַעַר, שְׁמִיד דֻּעַם אַיְיָוּ
שְׁמִיד פָּאָר פְּרַעֲמָרָע, טָאָק הַעַק אָוּן אַיְיָוּס פְּאָר די בעַלְיָוּ-בְּתִים
פָּאָר יְעַנְעָם ווָאָס הַאָט דָּאָרְט וַיְיַיְנְעָר קְלָאָץ אַרְיָינְגָעָה אָקָט
אָזְדִּיר אַין דִּירָה,—כָּרוּ צָו מָכָן אַפְּאָרְקָן צָוּם אַפְּצָאָמָּקָן וַיְיַיְנְעָר,
וַיְיַיְנְעָר פָּעָה, וַיְיַיְנְעָר פְּאָרְמָעָן, כָּרוּ צָו וַיְיַיְנְעָר, אָוּ דָּאָס גַּעַחְעָרט
אִים, עָר אַ�וּ דָּעַן בעַהְבָּ...

— ואָג זְשָׁעָר, רְבִּי מִיזְוִילִישׁ אַלְפִּין, צָו בֵּין אַיךְ שְׁוֹלְדִּינְג אַין
אַוְמָנְגָּיק, צָו בֵּין אַיךְ אַלְפִּין בָּאַטְשׁ גְּלִיקְלָאָךְ?
הַעַרְט אָוִים רְ' מִיזְוִילִישׁ דֻּעַם שְׁמִיד אָוּן בְּלִיבְט אַצִּיט
פָּאָרְטָרָאָכָט. לְאַנְגָּלָאנְג טְרָאָכָט עָר אַין צָוּם סּוֹף שְׁרִיפָת עָר אָוִים
אַין פְּאָרְצָאַיְּפָלוֹנָג.

— דָּו בִּיסְט טְאָקָע נִטְשׁוֹלְדִּינְג, נָאָר אָוִיב דָו בִּיסְט אָוָן
נִטְשׁוֹלְדִּינְג, וּעָר אַ�וּ פָּאָרְט שְׁוֹלְדִּינְג אַין מִין אַוְמָנְגָּיק?

* * *

— וּוְעָר אַ�וּ פָּאָרְט דָּעַר שְׁוֹלְדִּינְגָּר, וּעַמְעָן פָּאָרְט דָּאָרָף
עָר צָו אַדְין-תּוֹרָה רְוֹטָן?

פארלאן "קולטור-ליגע" ביאלייסטאָק

- 1) בְּלִילִים וּוֹעֲנִים נַיְעַם אוַיסְטְּלִינְג.
- 2) קְרִילְאָוָם מְשֻׁלִּים אַיכְצְרוֹעֶצֶט פָּזָן פָּסָה קָפְּלָאָן I בָּאנְדָּר.
- 3) שְׁנֵי מְלֵפָה פָּזָן יַעֲקָב פָּטָט.
- 4) בִּים סְטָאַלָּעָר "
- 5) מְאַז ' אַ "
- 6) מָאָרְנָאָרִיטְקָע פָּזָן אַגְּדָרְטָן אַיבְּעַרְוָעֶצֶט קָיְזָן מְדָר, רַאֲבִינָאָוּוּתָש.
- 7) וּוְאָם דָּאָר צִימָעָר דָּעָרְצְיָילָט פָּזָן אַוְעַנְגָּרִיּוֹם, אַיבְּעַרְוָעֶצֶט קָיְזָן מְדָר, דָּאָבִינָאָוּוּתָש.
- 8) אַ דִּין-תּוֹרָה טִיט אַ קְלָאָז פָּזָן יִשְׂרָאֵל רַובְּנִין
- 9) גַּעַמְעַטְרִיעַ פָּזָן מְדָר, זָאַבְלוֹדוֹדָחוֹסְקִי;

טִיט בָּאַשְׁטָעַלְוָנְגָן זַיְד וַעֲדָן:

פארלאן "קולטור-ליגע" ביאלייסטאָק

